

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobce: **M. R.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 11. 9. 2012, č. j. 22 A 19/2012 - 5,

t a k t o :

- I. Návrh na vydání předběžného opatření **se odmítá.**
- II. Návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**
- III. Žalobci se pro případné doplnění kasační stížnosti **stanovuje** lhůta deseti dnů ode dne doručení tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) v záhlaví uvedené usnesení Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), jímž byl zamítnut jeho návrh na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného a proti několika jeho rozhodnutím ve věcech dávek pomoci v hmotné nouzi podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, specifikovaným v napadeném usnesení. Krajský soud nevyhověl návrhu žalobce jak z důvodu, že nesplňoval předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, tak i z důvodu nesplnění podmínky nezbytné potřeby zástupce k ochraně jeho práv.

V kasační stížnosti a jejím doplnění stěžovatel uvedl, že je nemajetný, nemá žádný příjem, uchází se o zaměstnání u Úřadu práce a je bez finančních prostředků. Krajský soud a Úřad práce dle jeho názoru vědomě zkreslily jeho majetkovou a sociální situaci. Podvodné tvrzení o majetkové situaci stěžovatele ze strany krajského soudu je nepravdivé, neboť stěžovatel je přesvědčen, že svou situaci soudu sdělil a doložil prohlášeními, přičemž nemůže doložit vlastnictví něčeho, co nevlastní. Krom toho nelze dle jeho názoru tvrdit, že některé skutečnosti vyžadované soudem nedoložil, protože jeho nemajetnost je patrná ze spisů. Dále stěžovatel uvedl, že se krajský soud ve svém rozhodnutí opírá o zjištění, která jsou bezpředmětná a nevztahují se k rozhodné předmětné době. Vzhledem k tomu, že se

stěžovatel cítil být ohrožen na svém zdraví z důvodu neposkytnutí dávek v hmotné nouzi, podal u krajského soudu též návrh na vydání předběžného opatření, soud však o něm dosud nerozhodl. Proto stěžovatel podává návrh na vydání předběžného opatření též u Nejvyššího správního soudu. Za účelem doplnění a upřesnění kasační stížnosti stěžovatel současně žádá o ustanovení zástupce pro toto řízení, neboť z důvodu své nemajetnosti si nemůže zástupce zvolit sám a potřebuje ho přitom k tomu, aby mohl řádně uplatňovat svoje ústavní práva u soudu.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda jsou dány podmínky pro vydání předběžného opatření ve věci.

Podle § 38 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“) byl-li podán návrh na zahájení řízení a je potřeba prozatímně upravit poměry účastníků pro hrozící vážnou újmu, může soud usnesením na návrh předběžným opatřením účastníkům uložit něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco snášet.

Nejvyšší správní soud si tedy nejprve musel zodpovědět otázku, zda je oprávněn vydat předběžné opatření v řízení o kasační stížnosti. Ustanovení § 38 je zakotveno v části třetí, hlavě I. soudního řádu správního, je tedy systematicky zařazeno mezi tzv. obecná ustanovení o řízení. Podle ustanovení § 120 s. ř. s. lze uvedená ustanovení přiměřeně použít i v řízení o kasační stížnosti. Není tedy vyloučeno, aby o předběžném opatření rozhodl v rámci takového řízení i Nejvyšší správní soud. V daném případě však nelze pominout, že kasační stížností je napadeno pouze procesní, nikoliv meritorní rozhodnutí krajského soudu, a že řízení o žalobě nadále probíhá. Za této situace ovšem není Nejvyšší správní soud věcně ani funkčně příslušným k tomu, aby o návrhu na předběžné opatření rozhodl, neboť příslušným soudem je v tomto ohledu podle § 7 odst. 1 s. ř. s. krajský soud. Jak vyplývá z obsahu kasační stížnosti, žalobce podal návrh na vydání předběžného opatření také u krajského soudu, a to dříve, než tentýž návrh uplatnil u Nejvyššího správního soudu. Jestliže byl návrh u krajského soudu již podán, nejsou v probíhajícím řízení splněny podmínky pro postup podle § 7 odst. 4 s. ř. s. Při zohlednění výše uvedených skutečností pak musel Nejvyšší správní soud návrh na vydání předběžného opatření podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro překážku věci zahájené odmítnout.

V dalším se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda jsou u žalobce splněny podmínky pro ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh usnesením ustanovit zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovémto případě stát.

Pro ustanovení zástupce v řízení tedy zákon vyžaduje kumulativní splnění dvou podmínek. Jednak nedostatek prostředků, který by odůvodňoval osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytnou potřebu takového rozhodnutí k ochraně práv účastníka.

Nejvyšší správní soud má za to, že v projednávané věci zjevně není doloženo splnění hned první podmínky pro ustanovení zástupce.

Nejvyšší správní soud zaslal stěžovateli dne 12. 12. 2012 spolu s příslušnou výzvou formulář *„Potvrzení a prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a pro ustanovení zástupce soudem“* a poučil jej, že je nutné tento formulář do 15ti dnů od doručení přípisu vyplnit a zaslat zpět Nejvyššímu správnímu soudu, a to za účelem rozhodnutí o jeho žádosti o ustanovení advokáta. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud ve věci jiné kasační stížnosti stěžovatele, vedené pod sp. zn. 3 Ads 187/2011, z dávkového spisu žalovaného zjistil, že stěžovatel byl v předmětné době jak majitelem nemovitostí, tak majitelem několika bankovních účtů u několika peněžních ústavů, přičemž v minulosti na těchto účtech proběhly poměrně velké finanční transakce, soud současně požadoval předložení výpisu z těchto účtů za období 3 měsíců zpětně. Výzva byla formulována jasně a jednoznačně, aby bylo stěžovateli zřejmé, co má soudu doložit. Ostatně obdobné a opakované výzvy k doložení osobních a majetkových poměrů Nejvyšší správní soud stěžovateli zasílal již dříve v jeho četných aktuálně u soudu vedených obdobných věcech. Opakovaně tak soud po stěžovateli požadoval, aby mu zaslal výpisy ze všech jeho bankovních účtů (včetně spořicíh) za období 3 měsíců zpětně. Pokud již tyto účty neexistují, aby doložil buď potvrzení banky o jejich zrušení, nebo jiný doklad o tom, že smlouvy o jejich vedení zmíněnými bankami ukončil a k jakému datu. Dále rovněž žádal o doložení dokladu o tom, kam byl převeden finanční zůstatek na těchto účtech, tj. aby doložil příslušný výpis z účtu, uvedl, kdo je jeho majitelem, atd. Stejně tak soud po stěžovateli již dříve opakovaně požadoval, aby doložil na základě jakého právního titulu pozbyl spoluvlastnického práva ke dříve vlastněným nemovitostem, a pokud se jednalo o prodej, jak naložil s finančními prostředky takto získanými.

Dne 19. 12. 2012 byl Nejvyššímu správnímu soudu doručen vyplněný formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*. Z potvrzení vyplývá, že stěžovatel nemá žádné příjmy z pracovního či obdobného poměru a je v evidenci Úřadu práce Brno. Nemá taktéž příjmy z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, příjmy z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti, z hmotného a sociálního zabezpečení či další příjmy. Dále stěžovatel uvedl, že nevlastní žádný majetek větší hodnoty, nemá zřízeny účty v bankách a nemá prostředky k potřebě žádostí. Je v situaci hmotné nouze a nedostává žádnou pomoc od Úřadu práce Brno. Stěžovatel taktéž nevlastní žádné nemovité věci a nemá žádné závazky. Mezi jinými okolnostmi, které by mohly mít vliv na osvobození od soudních poplatků, stěžovatel zmínil, že žalovaný, krajský soud i zdejší soud lžou o jeho sociální a majetkové situaci, neboť nevlastní žádný majetek, není majitelem žádného účtu u banky a nemá žádné prostředky. K žádosti soudu, aby se vyjádřil ke skutečnosti, že v minulosti vlastnil bankovní účty, na nichž proběhly poměrně velké transakce, a dále že byl majitelem nemovitostí, stěžovatel uvedl, že účty zrušil k 1. 9. 2010 a nemovitý majetek nevlastní od ledna 2011. Tyto skutečnosti tedy dle jeho názoru nejsou předmětné v tomto řízení.

Stěžovatel tak nevyhověl výzvě soudu stran doložení stavu účtů, či proběhlých transakcí, a stejně tak nedoložil požadované údaje k pozbytí dříve vlastněných nemovitostí.

Vzhledem k tomu, že stěžovatel nereagoval požadovaným způsobem na opakovanou výzvu soudu k doložení svých osobních, majetkových a výtěžkových poměrů a soudu nezbytné požadované údaje neposkytl, nesplnil svou procesní povinnost ve smyslu § 36 odst. 3 a § 35 odst. 8 s. ř. s. Soud nemůže zjišťovat tyto skutečnosti z úřední povinnosti, neboť zásada vyšetřovací se zde neuplatní (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, přístupný na www.nssoud.cz). Vzhledem k tomu, že plné osvobození od soudních poplatků má být podle zákonné dikce § 36 odst. 3 s. ř. s. „výjimečným“ procesním krokem, pro nějž musí existovat zvlášť závažné důvody, Nejvyšší správní soud nemohl za daných okolností stěžovatelově návrhu na ustanovení zástupce vyhovět (viz k tomu obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 – 88, přístupný na www.nssoud.cz).

Současně je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud již dříve dovodil, že dochází-li ze strany účastníka řízení k nerespektování výzev soudu, není možné účastníkům požadované výhody přiznávat. Taková ochrana účastníka řízení, byť v tíživé finanční situaci, by se již mýjela se samotným účelem daných institutů, v tomto případě institutu ustanovení zástupce, a potažmo i s účelem vedení soudních sporů (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2012, č. j. 3 As 48/2012, přístupné na www.nssoud.cz). V situaci, kdy stěžovatel nevyhověl výzvě soudu, přičemž takto jedná i v jiných svých věcech z mnoha desítek jeho soudních věcí aktuálně vedených u Nejvyššího správního soudu, je tak otázkou, zda má na svých původních podáních ještě vůbec zájem, jaký vlastně sleduje účel, a zda jeho přístup již nepředstavuje prosté obstrukce a znevažování soudu. Obecně platí, že k projednání věci soudem musí podatel již ve svém vlastním zájmu soudu poskytovat předepisovanou součinnost. Pokud tak však ani přes řádné výzvy a poučení soudu opakovaně nečiní, neopodstatněně zatěžuje kapacitu soudu a také způsobuje nedůvodné soudní náklady, které t.č. nese stát, a ve své podstatě svévolně maří průběh řízení, jehož se původně dovolával.

Pokud jde o druhou z podmínek pro ustanovení zástupce v řízení soudem, v nyní posuzované věci Nejvyšší správní soud především uvádí, že podle jeho judikatury lze v případě kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o neustanovení zástupce pro řízení o žalobě výjimečně rozhodovat i bez zastoupení stěžovatele. Pro zabránění řetězení problému neustanovení zástupce bylo již rozsudkem ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 – 41 stanoveno, že „v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce žalobců není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti nedostatek právního zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.)“. Zastoupení v řízení o takové kasační stížnosti tak souvisí s jeho faktickou potřebou, s ohledem na obsah kasační stížnosti a složitost věci.

Po zhodnocení obsahu kasační stížnosti a přihlédnutí ke složitosti předmětné věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že faktická potřeba zastoupení žalobce v řízení o kasační stížnosti není prokázána. Kasační stížnost má v rámci daných možností požadované náležitosti a stěžovatel v ní pro soud dostatečně srozumitelně vysvětlil, proč považuje rozhodnutí krajského soudu za nezákonné a z jakých skutkových i právních důvodů tak dovozuje. Nejvyššímu správnímu soudu nic nebrání, aby o takto formulované

kasační stížnosti věcně rozhodl, přičemž nepředpokládá žádné další procesní úkony v řízení, při nichž by mohl stěžovatel v důsledku své neznalosti práva utrpět nějakou újmu.

Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti bez dalšího zamítl.

Vzhledem k tomu, že v kasační stížnosti stěžovatel projevil svůj úmysl tuto ještě upřesnit a doplnit (aniž se v daném případě jedná o odstranění nedostatků náležitostí ve smyslu § 106 odst. 3 s. ř. s.), stanovil mu soud k případnému provedení tohoto úkonu lhůtu deseti dnů ode dne doručení tohoto usnesení. Nebude-li kasační stížnost doplněna, soud o ní po uplynutí stanovené lhůty rozhodne podle dosavadního obsahu.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 8. ledna 2013

JUDr. Petr Průcha
předseda

senátu